

Avukatlarla Görüşmek Yasak! Yakınlarla Görüşmek Yasak!

Cezaevi mi, Esir Kampı mı?

AV. HALİL İBRAHİM VARGÜN

Esir kampıyla cezaevi arasındaki en büyük fark herhalde cezaevlerinde bulunan tutsakların “bazı haklarının” bulunmasıdır. AKP’nin yeni düzenlemeyle fiilen yakınlarıyla görüşemeyen siyasi tutsakların sudan bahanelerle avukatlarıyla da görüşmelerinin önüne geçilerek var olan boğucu tecrit koşulları daha da koyulaştırılmak, derinleştirilmek isteniyor.

Bugün itibarıyla Meclis Adalet Komisyonu TMK’nın usulen tahkimini pekiştirecek bir kanun teklifini kabul etmiş bulunuyor. ‘Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne göre, “Hükümlünün, görüştüğü kişiler vasıtasıyla bir suç örgütünü yönlendirdiğine dair somut olguların tespiti halinde Cumhuriyet Başsavcısının istemi ve infaz hâkimliğinin kararıyla hükümlünün avukatlarıyla ve diğer kişilerle görüşmesi 6 aya kadar sınırlanabilir.” Söz konusu kanun teklifi meclis genel kurulundan muhtemelen olduğu haliyle geçip yasalacaktır.

Yasa teklifi hem hakkında kesinleşmiş hüküm bulunan tutsakların, hem avukatlarının, hem de hükümlü yakınlarının haklarını ihlal eder mahiyette. Şöyle ki; uygulamada özellikle siyasi davaları takip eden avukatlara savcılıkların ve mahkemelerin önyargıyla baktığını, avukatları avukat olarak değil “örgüt üyesi” olarak gördüklerini biliyoruz. Görüşme yasağının infaz hâkimliklerinin kararına bırakılması da ayrıca vahimdir. Zira İnfaz Hâkimlikleri, uygulamada cezaevleri idarelerince hükümlü veya tutuklu hakkında verilen disiplin cezaları onaylayan “noterlerden” ibarettirler. Özellikle siyasi davalardan kesinleşmiş hüküm giyen tutsaklar hakkında olur olmaz nedenlerle cezaevleri idarelerince verilen disiplin cezalarına yapılan itirazlardan bir tanesinin bile infaz hâkimliklerince kabul edildiği Cumhuriyet tarihi boyunca vaki değildir.

Uygulama muhtemelen şu şekilde olacaktır: Bir avukat cezaevinde bula-

nan müvekkili tutsakla kazara cezaevi idaresinin gözüne batacak kadar görüştüğünde, durumdan vazife çıkaran “iki gardiyanca” alelacele bir tutanak tutulacak. Tutanak anında savcıya gidecek. Cezaevleri genelde il sınırları dışında bulunduğu için savcı muhtemelen gidip cezaevi yönetimiyle yüz yüze görüşmeyecek (en fazla hakkında tutanak tutulan avukatın ayda kaç kez, kaç tutsakla görüştüğüne ilişkin kayıtları cezaevinden isteyecek). Elindeki tutanağa dayanarak infaz hâkimliğinden avukatın müvekkili olan tutsakla görüşmesine 6 ay sınırlama getiren tedbiri talep edecek, hâkimlik de bugüne kadar istikrarlı şekilde uyguladığı üzere talep doğrultusunda anında karar verecektir.

Hâlihazırda özellikle müebbet hapis cezasına çarptırılan tutsaklar, örneğin hücre cezasını gerektiren bir disiplin suçu işlediklerinde, otomatikman 1 ila 2 yıl arasında değişen sürelerle yakınlarıyla görüşme hakkından mahrum edilmektedirler. Neredeyse müebbet hapis cezasına çarptırılan hükümlülerin tamamının yıl içinde örneğin yazdıkları bir mektuptan veya dilekçeden dolayı, bunların içeriğinin siyasi olması nedeniyle otomatikman hücreye koyma cezası bulunmaktadır. Yapılan yeni düzenlemeyle fiilen yakınlarıyla görüşemeyen siyasi tutsakların sudan bahanelerle avukatlarıyla da görüşmelerinin önüne geçilerek var olan boğucu tecrit koşulları daha da koyulaştırılmak, derinleştirilmek istenmektedir.

Bilindiği üzere İspanya hükümeti, “dağıtma” politikası adı altında, tutsakların yakınlarıyla ve avukatlarıyla fiilen görüşmelerinin önüne geçmek için, ETA tutsaklarını bir zamanlar müstemlekesi olan Fas’ta bulunan cezaevlerine göndermişti. Bask ülkesinde İspanya hükümetinin bu uygulaması günlerce protesto edilmiş, bunun sonucunda

hükümet bu uygulamadan kısmen geri adım atmıştı. Türkiye’nin siyasi tutsaklara yaklaşımı da bu uygulamayı hatırlatmaktadır. Siyasi tutsaklar ailelerinden olabildiğince uzak illerde meskun F-tipi cezaevlerine gönderilmekte, böylece ekseriyetle ekonomik olanakları kısıtlı tutsak yakınlarının yakını bulunduğu tutsaklarla görüşmelerini fiilen önlemek istenmektedir.

Uygulama sadece bununla sınırlı kalmayacak, Cumhuriyet Savcılığı gardiyanlarca tutulan “somut olguları tespit eden!” tutanaklara dayanarak ayrıca otomatikman avukat hakkında Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılıklarına durumu fezlekeyle bildirecek, böylece avukat bir anda kendini hem İnfaz Hâkimliğinin hem de Özel Yetkili ve Görevli Mahkemelerin (DGM’lerin) karşısında örgüt üyeliği suçlamasıyla yargılanırken bulacaktır. Hâlihazırda var olan CMK’nın 151/3-4. maddesi örgüt üyeliği suçlamasıyla yargılanan avukatlara yargılandığı mahkemelerde 1 yıl süreyle hükümlü veya tutuklu tutsaklarla görüşme yasağı konulabilmesine ve diğer müdafilik görevlerinin engellenmesine imkân tanımaktadır. Hatta madde, sürenin 6 aylık sürelerle 2 kez uzatılabileceğini de hükme bağla-

maktadır. Komisyondan geçen kanun teklifi ve 2004 yılından itibaren cari olan CMK’nın 151. maddesindeki düzenleme birlikte nazara alındığında, şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır: Kanunlaşması kuvvetle muhtemel ilk düzenlemeyle avukatların yasaklanma tehdidiyle avukatlığını üstlendikleri cezaevlerinde bulunan hükümlü tutsakları ziyaret etmemeleri ve onların hükümlülük statüsüne girmeleriyle başlayan onlarca hukuksuz uygulamaya sessiz kalmaları, kısaca F-tipi cezaevlerinden uzak durmaları, cari olan ikinci düzenlemeyle de siyasi davaları takip etmemeleri yani DGM’lerden uzak durmaları mesajı verilmek istenmektedir. Esir kampıyla cezaevi arasındaki en büyük fark herhalde cezaevlerinde bulunan tutsakların “bazı haklarının” bulunmasıdır. Siyasi tutsaklık burjuva hukukunda dahi belli hakları kapsayan belli bir “statüye” bağlanmıştır. Kurulurken dünyanın en modern cezaevleri diye kamuoyuna yutturulmak istenen F-Tipi cezaevleri, AKP’nin yeni düzenlemesiyle sakinlerinin ne yakınlarıyla ne avukatlarıyla görüşme haklarının olduğu, sadece ölme veya hastalanma haklarının olduğu esir kamplarına bir adım daha yaklaşmıştır.

